

Informatieverwerking: de kunst van het negeren

Illustratie: René Hazebroek

Mensen met autisme zijn doorgaans erg opmerkzaam wanneer het gaat om dingen zien en horen. Zo zijn zij vaak gevoelig voor licht en geluid en hebben zij een talent voor het opmerken van detailinformatie. Dit is iets wat duidelijk voor- en nadelen heeft. Voordeel is dat ze details opmerken die anderen ontgaan en andere verbanden leggen. Mede om die reden komen bijzondere talenten meer voor bij mensen met autisme dan bij mensen zonder autisme. Voorbeelden zijn het hebben van een absoluut gehoor, een bijzonder tekentalent, heel goed kunnen hoofdrekenen en goed in systemen kunnen denken.

“Kan iemand misschien even de A2 uitzetten?”

Een nadeel van de verhoogde opmerkzaamheid is dat mensen met autisme vaak moeite hebben met het negeren van informatie, zowel theoretische informatie als sensorische informatie (zoals geluiden, geuren en licht). Het niet kunnen negeren van

geluidsprikkels kan bijvoorbeeld erg storend zijn. Zo legde een man met autisme mij onlangs uit dat hij zo'n last had van jongeren op skeelers met harde muziek die uit hun koptelefoon schalde: “ik kan me zo ergeren aan van die jongeren met een disco op wielen!”. Of zoals een andere man met autisme verzuchtte: “kan iemand misschien even de A2 uitzetten?”

Een ander lastig punt is het kunnen negeren ofwel filteren van informatie. In onze cultuur is het ‘handig’ om geschreven of gesproken informatie te kunnen negeren. Allereerst natuurlijk omdat je anders overbelast raakt door de overload aan informatie die op je afkomt. Een heel treffende uitspraak vind ik altijd: “om effectief te kunnen leren moet je negeren”. Ik check dit vaak bij mensen die ik onderzoek in verband met mogelijk autisme, door te vragen naar de middelbare school en dan specifiek naar het leren van hoofdstukken uit een studieboek. De meest gebruikte leerstrategie is het onderstrepen of geel maken van de belangrijkste woorden en zinnen in de tekst. Vaak, als ik begin met dit uit te leggen aan mensen met autisme, volgt er direct al een reactie. Soms hoeft ik dan niet eens meer door te vragen omdat er al wordt geroepen: “o ja, bij mij is dan altijd alles geel”. Dat is precies wat er wordt bedoeld met moeite hebben om informatie te negeren en onderscheid te maken tussen wat wel en wat niet relevant is. Het is natuurlijk wel belangrijk om hierbij te vermelden dat we het dan hebben over het perspectief van mensen *zonder* autisme, want in het perspectief van mensen *met* autisme is doorgaans vrijwel alles relevant. Het is ook maar net wie het tentamen maakt...

Nu we het toch over de middelbare school hebben: een goed voorbeeld van moeite met informatieverwerking (woordspeling op detailniveau) is het volgende. Een jongeman met autisme vertelde mij enige tijd geleden, met enige schaamte, dat hij bij een toets Latijn de antwoorden niet wist. Gelukkig gaf zijn buurman aan dat hij de antwoorden mocht overschrijven. Het lukte deze jongeman ook nog prima om dit te doen zonder dat de leraar iets in de gaten had (waarschijnlijk een leraar met een talent op het gebied van informatieverwerking). Echter, ineens begon de buurman wat paniekerig tegen hem te gebaren en te fluisteren: “wel je *eigen* naam invullen!” Tsja...je bent volledig of je bent het niet... ■

Annelies Spek (1975) is klinisch psycholoog en wetenschappelijk onderzoeker bij GGZ Eindhoven en de RU Leiden. Haar werkterrein is volwassenen met autisme. Ook is ze bestuurslid van CASS 18+ en docent diagnostiek en autisme aan de Rino Zuid.

